

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Bod č. 14 – Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený na rokovanie Ministerstvom spravodlivosti SR na základe Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2022

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Základným cieľom navrhovanej právnej úpravy je zrýchliť a zefektívniť vedenie exekúcií na uspokojenie práv na nepeňažné plnenie, ako aj zefektívniť právnu úpravu vynucovania iných povinností nevyhnutných pre ukončenie exekučného konania. V tejto súvislosti sa navrhuje zavedenie tzv. donucovacích opatrení, ktorými majú byť peňažná pokuta, zadržanie vodičského preukazu, zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla a použitie technických prostriedkov brániacich užívaniu vecí. Okrem uvedeného sa v súvislosti so zabezpečením zrýchlenia a zefektívnenia exekučného konania navrhuje aj zmena a doplnenie právnej úpravy výkonu exekúcie na uspokojenie práv na nepeňažné plnenie. Navrhujú sa aj niektoré úpravy, ktoré majú za cieľ zefektívniť vedenie exekučného konania a posilniť postavenie oprávneného v exekučnom konaní.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 01.01.2023

Postoj RÚZ k materiálu

Základným cieľom navrhovanej právnej úpravy je zrýchliť a zefektívniť vedenie exekúcií na uspokojenie práv na nepeňažné plnenie, ako aj zefektívniť právnu úpravu vynucovania iných povinností nevyhnutných pre ukončenie exekučného konania.

RÚZ materiál v medzirezortnom pripomienkovom konaní pripomienkovala., pričom rozpor s RÚZ sa nepodarilo odstrániť. RÚZ rešpektuje, že v súčasnom stave legislatívneho procesu zrejme nebude možné akceptovať našu pripomienku považujeme však za potrebné poukázať na zhoršujúci sa stav v oblasti vymožiteľnosti pohľadávok v SR.

RÚZ berie materiál na vedomie s nižšie uvedenou pripomienkou.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k čl. I. – zrušenie náhodnej voľby exekútora

RÚZ navrhuje zmenu zákona 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a to takým spôsobom, aby sa zrušil inštitút pridelovania vecí exekútorom náhodným výberom okrem prípadov, kedy je v postavení oprávneného štátna rozpočtová organizácia a štátna príspevková organizácia, štátny fond, štátny orgán bez právnej subjektivity spravujúci majetok štátu, právnická osoba, ktorej väčšinovým vlastníkom alebo ovládajúcou osobou je štát alebo ktorá je zriadená osobitným právnym predpisom, alebo právny nástupca takýchto organizácií, fondov a osôb

Odôvodnenie:

Sme presvedčení, že pre dobre fungujúcu ekonomiku je nevyhnutné udržiavať stabilné ekonomické prostredie, v ktorom majú veritelia zabezpečenú primeranú vymožiteľnosť svojich pohľadávok pri zachovaní vysokého štandardu ochrany spotrebiteľa.

Avšak v tejto oblasti v posledných rokoch dochádza k významnému oslabovaniu pozície veriteľov. Jednou z oblastí, ktorá je pre vymožiteľnosť pohľadávok kľúčová, je exekučné konanie, v ktorom exekútor ako štátom poverený orgán

môže realizovať úkony proti povinnému – dlžníkovi. Exekútor je posledný článok zabezpečujúci vymožitelnosť práva a jeho úloha je zásadná pri výkone rozhodnutí. Na Slovensku v priebehu posledných rokov došlo k niekoľkým zásadným zmenám v procese exekučného konania. V roku 2017 bola prijatá novela Exekučného poriadku, ktorá okrem iného zaviedla systém náhodného pridelovania vecí jednotlivým Exekútorským úradom (ExÚ).

Vzhľadom k tomu, že od prijatia novely ubehlo už viac ako 5 rokov, sa člen Republikovej únie zamestnávateľov - Asociácia slovenských inkasných spoločností (ASINS), na konci roku 2021 rozhodla realizovať rozsiahlu analýzu exekučných konaní začatých po roku 2018 s cieľom objektívne zodpovedať na otázku, aké dopady malo na veriteľov náhodné pridelovanie exekúcií a aká je reálna efektivita jednotlivých ExÚ (ďalej len Analýza EK22).

Analýza EK22 bola realizovaná na takmer 130 tisícoch exekučných konaní začatých po 01.01.2018. Dovoľujeme si skonštatovať, že sa jedná o najrozsiahlejšie vyhodnotenie exekučných konaní u súkromných veriteľov v histórii SR.

Kľúčové zistenia Analýzy EK22

- Novela naplnila očakávania z pohľadu rovnomerného rozdelenia nových exekučných konaní
- Novela zásadným spôsobom zlyhala pri udržaní primeranej efektivity exekučného konania. Efektivita exekútorov závisí od počtu vykonaných úkonov, lustrácie majetku dlžníka povinného, stupňa informatizácie jednotlivých ExÚ.
- Existujú zásadné rozdiely v práci jednotlivých ExÚ, niektoré ExÚ dosahujú v danom kraji efektivitu len na úrovni 30 až 40 % v porovnaní s dobre fungujúcimi ExÚ v danom kraji (viď. obr. 1)
- Časť ExÚ z finančných dôvodov rezignovala na aktívnu správu pridelených prípadov a zameriava sa na minimalizáciu vlastných nákladov. Keďže exekútori majú garantovaný prísun ďalších exekúcií bez ohľadu na úspešnosť vymáhania, niektorí exekútori vykonávajú základné úkony a následne „už len dočkať sa zastavenia exekúcie po 5 rokoch“ a zinkasovať odmenu 60 €.

Presné tabuľkové znenie analýzy, v členení podľa jednotlivých krajov bolo zaslané na Ministerstvo spravodlivosti v uplynulom období.

Dopady náhodného pridelovania exekúcií na veriteľov:

- **Významné zníženie úspešnosti exekučného konania v porovnaní s obdobím pred prijatím novely**

Všetci významní súkromní veritelia potvrdzujú trend znižovania úspešnosti exekučného konania (trend potvrdzujú okrem členov ASINS aj veritelia z telekomunikačného sektora, či zástupcovia zdravotných poisťovní). Pokles sa v závislosti od segmentu pohybuje na úrovni 30 – 50 % a pokles nastáva aj napriek tomu, že po prijatí novely EP väčšina veriteľov pristúpila k selekcii prípadov k podaniu návrhu na exekúciu, t. j. veritelia podávajú návrhy na exekúciu pri bonitnejších dlžníkoch. Po zohľadnení tejto selekcie je pokles efektívnosti exekučného konania ešte zreteľnejší.

- **Zásadné rozdiely v efektivite práce jednotlivých ExÚ**

Tak, ako ukázali výsledky Analýzy EK22, veritelia sú nútení odovzdávať svoje pohľadávky aj ExÚ, ktoré sú o viac ako 50 % neefektívnejšie ako ich iní kolegovia v danom kraji. Takýmto pridelovaním exekúcií neefektívnym exekútorom dochádza k ujme na strane veriteľov (potenciálna ujma predstavuje rozdiel vo vymožení pohľadávky efektívnym exekútorom a neefektívnym exekútorom).

- **Navýšenie administratívnej a finančnej náročnosti vedenia exekučného konania pre veriteľov**

Veritelia okrem poklesu úspešnosti exekučného konania čelia aj zvýšením nákladom spojeným s uplatnením pohľadávky v exekučnom konaní. Hlavné príčiny zvýšených nákladov sú:

- o Zvýšenie počtu dokumentov, ktoré je nutné spracovať – nárast v priemere o viac ako 150 %
- o Nejednotný štandard komunikácie zo strany exekučných úradov
- o 4 násobné navýšenie času potrebného na riešenie požiadaviek zo strany exekútorských úradov.

- Možné porušenie práva na spravodlivý proces podľa článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv.

Súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na výkon rozhodnutia v civilných veciach ako už v minulosti rozhodol Európsky súd pre ľudské práva, napr. vo veci Di Pede proti Taliansku (rozsudok , 26.9. 1996, č. 15797/89, §20-24).

Náhodné pridelovanie spoločne s novou zrážkovou legislatívou spôsobuje ďalší významný pokles v úspešnosti exekučných konaní, pokles vymožitelnosti práva. Systém náhodného pridelovania exekúcií ukracuje veriteľov pri vymáhaní súdom priznaných nárokov (ak neefektívny exekútor svojou nečinnosťou nevyomôže pohľadávku) a môže spôsobovať porušenie práva na spravodlivý proces u veriteľov.

Ako vyplýva z Analýzy EK 22, po zavedení náhodného pridelovania exekúcií sa znížila efektivita exekučného konania, zvýšila sa administratívna záťaž veriteľov pri komunikácii s exekútormi, došlo k demotivácii exekútorov.

Vyššie uvedené dopady spôsobujú značné znižovanie efektivity exekučného konania ako celku. Zvyšujú nedobytnosť pohľadávok a to v období, kedy celá ekonomika čelí tlaku na maximálnu efektivitu. Vzhľadom k súčasnej situácii je možné v blízkej budúcnosti predpokladať nárast objemu nesplácaných pohľadávok a to vo všetkých segmentoch ekonomiky. Ak veritelia nebudú mať dostatočne efektívne nástroje na vymoženie svojich nárokov, budú straty z neuhradených faktúr a úverov prenášať na ostatných platiacich zákazníkov, čo môže spôsobiť ďalší tlak na nárast cien tovarov a služieb

Zdroj: RÚZ